

De heer mr. F. Teeven
Staatssecretaris van Veiligheid en Justitie
Postbus 20301
2500 EH DEN HAAG

Postadres

Postbus 93122
2509 AC Den Haag

Bezoekadres

Bezuidenhoutseweg 151
2594 AG Den Haag

Tel: (070) 356 35 63

Fax: (070) 361 50 72

bureau@nationaleombudsman.nl

www.nationaleombudsman.nl

Doorkiesnummer

Datum

2 oktober 2013

Ons nummer

Uw brief

Uw kenmerk

Bijlagen

4

Behandelend medewerker

Onderwerp

Reactie op visiebrief

Vreemdelingenbewaring

Geachte heer Teeven,

Met deze brief reageer ik op uw brief aan de Tweede Kamer over vreemdelingendetentie van 13 september 2013. In mijn rapport van augustus 2012 'Vreemdelingenbewaring: strafregime of maatregel om uit te zetten' (Rapport 2012/ 105) heb ik aan de orde gesteld of het humaan is om mensen zonder strafrechtelijke veroordeling onder een regime met vele beperkingen op te sluiten. Ik constateer dat u aankondigt de vreemdelingenbewaring humaner te maken. Met deze aankondiging ben ik blij, maar ik blijf ernstige zorgen houden.

Met instemming lees ik dat u maatregelen wilt treffen om het gebruik van vreemdelingenbewaring te beperken. Hiermee geeft u gevolg aan mijn eerste aanbeveling om vreemdelingenbewaring alleen te hanteren als uiterste middel. Daarnaast kondigt u een eigen bestuursrechtelijk regime aan voor vreemdelingenbewaring. Dit is in lijn met mijn tweede aanbeveling. Ik beschouw deze beide punten positief. Mijn zorgen betreffen de volgende vier aandachtspunten.

1. Urgentie

Papier is geduldig. In augustus 2012 heb ik dringend opgeroepen om zo spoedig mogelijk verbetering te realiseren. Helaas bleef snelle actie uit. Mijn rapport leidde in eerste instantie tot een vruchteloze briefwisseling met uw ministerie¹. Dit ondanks het feit dat ik uw ambtsvoorganger persoonlijk tot spoed heb gemaand. Terugkijkend hierop ervaar ik uw wijze van reageren als erg traag. Dat betreurt ik. Ook afgezien van de dood van de heer Dolmatov had het verbeteren van de vreemdelingendetentie bij uw ministerie grotere urgentie moeten hebben en ik kijk met een kritisch oog naar het effectueren van uw beleid in de praktijk.

---

¹ Zie in de bijlage de briefwisseling.

2. Bestuursrechtelijke maatregel, geen straf

In de kern is vreemdelingenbewaring een maatregel om de asielzoeker beschikbaar te stellen voor vertrek. Dat betekent dat het verblijf in bewaring niet (feitelijk) als gevangenisdetentie georganiseerd mag worden. U geeft aan dat er geen budget is om de locatie beter af te stemmen op asielzoekers. Ik zie hierin een veeg teken dat het regime vooral op papier verandert. Zo mis ik een daadwerkelijke verbetering van de bezoekenmogelijkheden en aandacht voor de privacy van mensen in bewaring, zaken die in de alledaagse praktijk voor de betrokken mensen heel belangrijk zijn. In uw brief kondigt u verder een onderscheid aan tussen een verblijfs- en beheersregime. Op dit onderscheid zal ik te zijner tijd nog reageren. Ik kan nu al melden dat het handhaven van de orde- en dwangmaatregelen zoals bijvoorbeeld opsluiting in de isoleercel niet past bij vreemdelingenbewaring als bestuursrechtelijke maatregel.

3. Geestdodend

In mijn onderzoek heb ik mijn zorgen geuit over het geestdodende karakter van de vrijheidsontneming zonder veel mogelijkheden voor normaal sociaal contact en het ontwikkelen van activiteiten. Daarbij heb ik erop aangedrongen dat er programma's zouden moeten komen met een zinvolle tijdsbesteding. In eerdere pilots zijn hier positieve ervaringen mee opgedaan. U kondigt wederom een pilot aan en dat zie ik als een nodeloze vertraging. Dit is al het moment om tot uitvoering te komen en het geestdodende karakter van vreemdelingendetentie te beperken.

4. Visitatie

Ik vind het zorgelijk dat u niet bereid bent om direct de praktijk van visitaties aan te pakken. In mijn rapport ben ik daar uitgebreid op ingegaan en sprak ik over een doorgesloten veiligheidsmaatregel. U geeft aan de bodyscan te overwegen, als alternatief. Als ombudsman vraag ik mij dan af waarom niet direct deze bodyscan is gebruikt.

Ik signaleer kortom nog steeds gebrek aan urgentie en het risico van een papieren systeemwijziging. Ik vraag dringend uw aandacht voor het verbeteren van de dagelijkse praktijk van vreemdelingenbewaring. Graag geef ik u een nadere toelichting op deze brief. Van deze brief gaat een afschrift naar de voorzitter van de Tweede Kamer.

Met vriendelijke groet,
de Nationale ombudsman,

dr. A.F.M. Brenninkmeijer